

Brussel, 15.12.2020
SWD(2020) 347 final

WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE
SAMENVATTING VAN HET EFFECTBEOORDELINGSVERSLAG

bij

**[Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende
richtsnoeren voor trans-Europese energie-infrastructuur en tot intrekking van
Verordening (EU) nr. 347/2013]**

{COM(2020) 824 final} - {SEC(2020) 431 final} - {SWD(2020) 346 final}

Samenvatting
Effectbeoordeling van de herzieningen van de richtsnoeren voor de trans-Europese energienetwerken (“de TEN-E-verordening”)
A. De noodzaak om actie te ondernemen
Wat is het probleem en waarom is het een probleem op EU-niveau?
De huidige TEN-E-verordening heeft een nieuwe benadering voor grensoverschrijdende infrastructuurplanning in het leven geroepen, waarbij belanghebbenden worden samengebracht in een regionale samenwerkingsomgeving om de projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) aan te wijzen en ten uitvoer te leggen die het meest bijdragen aan de interne energiemarkt, de voorzieningszekerheid en duurzaamheid. Zij verplicht de lidstaten ook om de vergunningsprocedures voor PGB's te stroomlijnen en voorziet in de voorwaarden voor toegang tot financiering uit de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen (CEF). Uit de evaluatie van de huidige TEN-E-verordening is gebleken dat, hoewel de doelstellingen van de huidige verordening grotendeels van kracht blijven, de focus ervan op 2020/2030-doelstellingen moet worden aangescherpt teneinde de nieuwe politieke context en de klimaatneutraliteitsdoelstelling voor 2050 in het kader van de Europese Green Deal te weerspiegelen. Naast de nieuwe politieke context en doelstellingen is de technologische ontwikkeling het afgelopen decennium snel gegaan. De volgende twee belangrijkste problemen zijn vastgesteld: 1) Type en schaal van grensoverschrijdende infrastructuurontwikkelingen zijn niet volledig in overeenstemming met de doelstellingen van het energiebeleid van de EU, met name wat betreft de Europese Green Deal en de doelstelling inzake klimaatneutraliteit, en 2) Vertragingen bij de uitvoering van projecten. De verhoogde klimaatdoelstelling voor 2030 en de klimaatneutraliteitsdoelstelling van de Europese Green Deal en “Een schone planeet voor iedereen” vereisen een ingrijpende transitie van het Europese energiesysteem, aan zowel de vraag- als de aanbodzijde. Dit betekent dat er een infrastructuur moet zijn ter ondersteuning van deze Europese energietransitie, waaronder snelle elektrificatie met een verdubbeling van het aandeel van de elektriciteitsproductie op basis van hernieuwbare energiebronnen, een sterke toename van hernieuwbare en koolstofarme gassen, integratie van het energiesysteem en een grotere toepassing van innovatieve oplossingen. Niet alle infrastructuurcategorieën die relevant zijn voor de energietransitie komen momenteel in aanmerking voor de PGB-status (bv. waterstof) en sommige weerspiegelen de technologische ontwikkelingen onvoldoende (bv. slimme netten). Vertragingen bij de uitvoering van prioritaire projecten waarvan is vastgesteld dat ze noodzakelijk zijn om de doelstellingen van het klimaat- en energiebeleid van de EU te behalen, zouden de vereiste versnelde verandering in het energiesysteem in gevaar brengen. De uitvoering van belangrijke infrastructuurprojecten duurt nog te lang. In 2020 had 27 % van de PGB's voor elektriciteit gemiddeld 17 maanden vertraging ten opzichte van de oorspronkelijk geplande opleveringsdatum.
Wat is het streefdoel?
De algemene doelstelling is om de tijdige ontwikkeling van een toereikende energie-infrastructuur in de hele EU en haar naburige landen te bevorderen, zodat de energie- en klimaatdoelstellingen van de EU kunnen worden verwezenlijkt in overeenstemming met de Europese Green Deal, met name de doelstellingen voor 2030/2050, waaronder de doelstelling inzake klimaatneutraliteit, marktintegratie, concurrentievermogen en voorzieningszekerheid tegen zo laag mogelijke kosten voor consumenten en bedrijven. De specifieke doelstellingen zijn: 1) De identificatie mogelijk maken van de grensoverschrijdende projecten en investeringen in de EU en met haar buurlanden die nodig zijn voor de energietransitie en klimaatdoelstellingen, 2) Verbeteren van de infrastructuurplanning voor de integratie

van energiesystemen en offshorenetten, 3) Verkorten van de vergunningsprocedures voor PGB's om vertragingen te voorkomen bij projecten die de energietransitie bevorderen, en 4) Zorgen voor het juiste gebruik van instrumenten voor kostendeling en regelgevingsstimulansen.

Wat is de meerwaarde van EU-maatregelen (subsidiariteit)?

Een kader op EU-niveau voor samenwerking tussen de lidstaten is nodig om grensoverschrijdende energie-infrastructuur te ontwikkelen. De wetgeving en acties van de afzonderlijke lidstaten zijn niet voldoende om deze infrastructuurprojecten te verwezenlijken. Vanuit economisch oogpunt kan de ontwikkeling van energienetwerken het best worden gewaarborgd wanneer die vanuit een Europees perspectief wordt gestuurd, met actie zowel op EU- als op lidstaatsniveau en inachtneming van de desbetreffende respectieve bevoegdheden. De evaluatie van de huidige TEN-E-verordening wees uit dat TEN-E duidelijk een meerwaarde heeft opgeleverd ten opzichte van hetgeen uitsluitend op nationaal of regionaal niveau bereikt had kunnen worden.

B. Oplossingen

Welke opties dienen zich aan? Is er al dan niet een voorkeursoptie? Zo niet, waarom niet?

Er werden verschillende beleidsopties overwogen voor de volgende kwesties:

A) TOEPASSINGSGEBIED

- Slimme elektriciteitsnetwerken en elektriciteitsopslag
- Gasinfrastructuur, waterstofnetwerken en omzetting van elektrische energie in gas
- Projecten met derde landen (projecten van wederzijds belang)

B) BESTUUR/INFRASTRUCTUURPLANNING

- Offshorenetwerken voor hernieuwbare energie
- Sectoroverstijgende infrastructuurplanning

C) VERGUNNINGSVERLENING

- Versnelde afhandeling van vergunningsprocedures
- Onestopshop voor de ontwikkeling van offshorenetten

D) BEHANDELING OP REGULERINGSGEBIED

- Opneming van volledige investeringskosten

Uit de vergelijking van de opties blijkt dat geen enkele optie voldoende is om de vastgestelde doelstellingen te bereiken. Een pakket van voorkeursbeleidsopties lijkt het meest geschikt om de doelstellingen op een evenredige manier te bereiken, zoals in detail beschreven in het effectbeoordelingsverslag.

Hoe reageren de verschillende belanghebbenden? Wie steunt welke optie?

Wat het toepassingsgebied van het huidige kader betreft, wezen veel belanghebbenden op een noodzakelijke update van slimme elektriciteitsnetten. Hoewel verschillende groepen belanghebbenden, voornamelijk vertegenwoordigers van transmissiesysteembeheerders en brancheorganisaties, de opname van nieuwe gasinfrastructuur belangrijk achtten, was er gemengde steun, met name van milieu-ngo's. Wat betreft bestuur en infrastructuurplanning hebben de belanghebbenden geen specifieke opvattingen geuit over de toekomstige planningregelingen voor offshore-infrastructuur, terwijl ze wel aanpassingen aan de verantwoordelijkheden bij de infrastructuurplanning ondersteunen en de duurzaamheidsbeoordeling versterken. Met betrekking tot de vergunningverlening wezen de belanghebbenden op de problemen met complexe en langdurige vergunningsprocedures voor offshoreprojecten die verschillende rechtsgebieden

doorkruisen en riepen ze op tot een vereenvoudigd vergunningsproces.

C. Effecten van de voorkeursoptie

Wat zijn de voordelen van de voorkeursoptie (indien er een voorkeur is, anders van de belangrijkste opties)?

De beoordeling van de effecten berust in hoge mate op een kwalitatieve benadering. Vanwege het gebrek aan projectspecifieke gegevens, met name voor nieuwe infrastructuurcategorieën, was het niet mogelijk om de effecten voor alle opties te kwantificeren. Bovendien zijn de voorgestelde wijzigingen voornamelijk geleidelijke verbeteringen van het huidige kader, waarvan de werking relatief goed is gebleken.

Door de reikwijdte van het instrument aan te passen en de infrastructuurcategorieën in overeenstemming te brengen met de klimaatneutraliteitsdoelstelling, zal de uitstoot van broeikasgassen worden verminderd, ondersteund door een optimale en efficiënte geïntegreerde infrastructuurplanning die ook de potentiële milieueffecten tot een minimum beperkt. Een versneld vergunningsproces zal ook een snellere uitvoering van belangrijke projecten mogelijk maken, waardoor de ecologische en sociaaleconomische voordelen naar voren komen.

Wat zijn de kosten van de voorkeursoptie (indien er een voorkeur is, anders van de belangrijkste opties)?

De TEN-E-verordening stelt een ondersteunend kader vast voor de trans-Europese energie-infrastructuur door te voorzien in een procedure voor de selectie van projecten van gemeenschappelijk belang die vervolgens hun voordeel kunnen doen met bepalingen die de uitvoering ervan vergemakkelijken. Als zodanig legt de TEN-E-verordening geen verplichtingen of kosten op aan marktdeelnemers, maar stelt ze wel eisen aan promotoren van PGB's, voornamelijk TSB's en DSB's, die besluiten de PGB-status aan te vragen en vervolgens aan bepaalde verplichtingen worden onderworpen, voornamelijk in de vorm van monitoring- en rapportageverplichtingen. Bovendien legt de TEN-E-verordening verplichtingen op aan de bevoegde nationale autoriteiten en regelgevende instanties met betrekking tot vergunningen, regelgevingsstimulansen en inspraak van het publiek, evenals aan netwerkbeheerders met betrekking tot netwerkplanning op de lange termijn. Consumenten hebben voornamelijk te maken met nettarieven om investeringen in de "regulatory asset base" (RAB, de totale kapitaalwaarde van de activa, op basis waarvan de kosten van de gereguleerde diensten worden berekend) te financieren. Een gericht gebruik van het TEN-E-instrument in combinatie met selectieve steun van de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen kan helpen deze kosten voor consumenten te verlichten en tegelijkertijd het risico van onrendabele activa tot een minimum te beperken.

Wat zijn de gevolgen voor kleine en middelgrote ondernemingen en het concurrentievermogen?

Er zijn geen directe gevolgen op het gebied van naleving of administratieve kosten voor kleine en middelgrote ondernemingen vastgesteld. Kleine en middelgrote ondernemingen zouden kunnen profiteren van een groter concurrentievermogen op de technologiegebieden die zijn opgenomen of versterkt in het toekomstige TEN-E-kader (bv. industrie voor hernieuwbare offshore-energie, digitale diensten of waterstof).

Zijn er significante gevolgen voor de nationale begrotingen en overheden?

Een betere coördinatie en stroomlijning van bestaande structuren binnen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten die verantwoordelijk zijn voor de PGB-selectie en -uitvoering, zal de doelmatigheid verder

vergroten.
Zijn er andere significante gevolgen?
De nalevingskosten zullen afnemen als gevolg van de voorgestelde REFIT-maatregelen, zoals het stroomlijnen van rapportageverplichtingen, efficiënter toezicht en het afzien van vereisten voorafgaand aan de raadpleging als deze al onder de nationale regels vallen onder dezelfde of hogere normen als in de TEN-E-verordening.
Evenredigheid
Het pakket van de voorkeursopties voor het te voeren beleid wordt als evenredig beschouwd.
D. Evaluatie
Wanneer wordt het beleid geëvalueerd?
Een evaluatie van de doeltreffendheid van de nieuwe wetgeving zou kunnen plaatsvinden in 2026, wanneer het tweede PGB-selectieproces binnen het nieuwe kader moet zijn afgerond.